

I. megoldás. Be kell bizonyítanunk, hogy a köbgyök alatti kifejezés nem nagyobb a bal oldal köbénél. Felhasználjuk a számtani és a mértani közép vonatkozó ismert egyenlőtlenséget, amely szerint két szám szorzata nem lehet a számtani közepük négyzeténél nagyobb. Ezt kétszer is alkalmazva

$$\begin{aligned} \frac{abc + abd + acd + bcd}{4} &= \frac{1}{2} \left[ab \frac{c+d}{2} + cd \frac{a+b}{2} \right] \leq \\ &\leq \frac{1}{2} \left[\left(\frac{a+b}{2} \right)^2 \frac{c+d}{2} + \left(\frac{c-d}{2} \right)^2 \frac{a+b}{2} \right] = \frac{a+b}{2} \cdot \frac{c+d}{2} \cdot \frac{a+b+c+d}{4} \leq \\ &\leq \left(\frac{a+b+c+d}{4} \right)^2 \frac{a-b+c+d}{4} = \left(\frac{a+b+c+d}{4} \right)^3. \end{aligned}$$

Elég most már csak azt igazolnunk, hogy

$$\frac{a+b+c+d}{4} \leq \sqrt{\frac{a^2+b^2+c^2+d^2}{4}}.$$

Ez abból adódik, hogy a kétoldali kifejezések négyzetének különbsége

$$\begin{aligned} &\frac{a^2+b^2+c^2+d^2}{4} - \left(\frac{a+b+c+d}{4} \right)^2 = \\ &= \frac{1}{16} [3(a^2+b^2+c^2+d^2) - 2(ab+ac+ad+bc+bd+cd)] = \\ &= \frac{1}{16} [(a-b)^2 + (a-c)^2 + (a-d)^2 + (b-c)^2 + (b-d)^2 + (c-d)^2] \geq 0. \end{aligned}$$

Megjegyzés. A feladat szövegében felesleges az a megszorítás, hogy a, b, c, d pozitív számok. Ezt megoldásunk sem használta fel. Igaz ugyan, hogy hivatkoztunk a számtani és mértani közép egyenlőtlenségére, és mértani középéről csak pozitív értékek körében beszélhetünk, viszont pozitív értékekre való szorítkozás nélkül is igaz, hogy két szám szorzata nem lehet a számtani közepük négyzeténél nagyobb.

Megoldásunk az eredetinél erősebb

$$\frac{a+b+c+d}{4} \geq \sqrt[3]{\frac{abc+abd+acd+bcd}{4}}$$

egyenlőtlenséget bizonyította be. A következő megoldások is ezt igazolják majd.

Megoldásainkban többféle középérték szerepel. A pozitív a_1, a_2, \dots, a_n számok számtani (aritmetikai), mértani (geometriai), harmonikus és négyzetes (kvadratikus) közepét az

$$A(a_1, \dots, a_n) = \frac{1}{n}(a_1 + \dots + a_n),$$

$$G(a_1, \dots, a_n) = \sqrt[n]{a_1 \dots a_n},$$

$$H(a_1, \dots, a_n) = \frac{n}{\frac{1}{a_1} + \dots + \frac{1}{a_n}},$$

$$Q(a_1, \dots, a_n) = \sqrt{\frac{a_1^2 + \dots + a_n^2}{n}}$$

képletek adják meg. Ezek között sokféle egyenlőtlenség állapítható meg. Két számra vonatkozólag már felhasználtuk a $G \leq A$ egyenlőtlenséget. Négy számra vonatkozólag bebizonyítottuk, hogy $A \leq Q$. Két számra vonatkozólag közvetlenül ellenőrizhető a

$$G^2 = AH$$

összefüggés, és ebből $G \leq A$ felhasználásával $H \leq G$, és így $H \leq A$ is adódik. Bizonyítás nélkül említjük meg, mert nem lesz szükségünk rá, hogy az itt említett egyenlőtlenségek a szám közepeire is teljesülnek.

II. megoldás. Jelölje A, G, H, Q az a, b, c, d számok megfelelő közepét. Feladatunk állítása köbreemelés után $Q^3 \geq G^4/H$ alakban írható, s mi a többet mondó $G^4 \leq A^3H$ egyenlőtlenséget bizonyítjuk be.

Jelölje A_1, G_1, H_1 az a, b számok, A_2, G_2, H_2 pedig a c, d számok megfelelő közepét. Nyomban belátható, hogy ezekre

$$A(A_1, A_2) = A, \quad G(G_1, G_2) = G, \quad H(H_1, H_2) = H.$$

Mivel $G_1^2 = A_1 H_1$, és hasonló érvényes bármely két szám közepeire,

$$\begin{aligned} G^4 &= G_1^2 G_2^2 = A_1 H_1 \cdot A_2 H_2 = A_1 A_2 \cdot H_1 H_2 = \\ &= A(A_1, A_2) \cdot H(A_1, A_2) \cdot A(H_1, H_2) \cdot H(H_1, H_2). \end{aligned}$$

Mínt hogy pedig $H(A_1, A_2) \leq A(A_1, A_2)$, és a hasonló $H_1 \leq A_1$, $H_2 \leq A_2$ egyenlőtlenségekből $A(H_1, H_2) \leq A(A_1, A_2)$ következik, a fenti egyenlőségből a bizonyítandó $G^4 \leq A^3 H$ egyenlőtlenséghez jutunk.

III. megoldás. Felhasználjuk azt, hogy ha négy szám nem egyenlő, akkor van közöttük a számtani közepüknél nagyobb, és van kisebb is. Legyen például $c < A < d$, ahol A ismét az a, b, c, d számok számtani közepét jelöli. Legyen $c_1 = c + d - A$ és $d_1 = A$. Ezekre

$$\begin{aligned} c_1 + d_1 &= c + d, \\ c_1 d_1 &= (c + d - A)A = (A - c)(d - A) + cd > cd. \end{aligned}$$

Ha tehát az a, b, c, d számok helyébe az a, b, c_1, d_1 számokat írjuk, számtani közepük változatlanul A marad, viszont A is szerepel közöttük, illetőleg többször szerepel, mint ahányszor szerepelt, és a feladat egyenlőtlenségének jobb oldala

$$ab(c + d) + (a + b)cd < ab(c_1 + d_1) + (a + b)c_1 d_1$$

miatt növekszik.

Ha tehát a, b, c, d nem egyenlők, akkor megváltoztathatók úgy, hogy számtani közepük változatlanul A maradjon, A többször szerepeljen közöttük, mint ahányszor szerepelt, s hogy a feladatbeli köbgyök értéke növekedjék. Ezt az eljárást a szükség szerint megismételve mindegyik szám helyébe A lép, s a köbgyök értéke állandóan növekszik. Ha pedig mindegyik szám A -val egyenlő, akkor a köbgyök értéke is A . Eszerint a köbgyök értéke eredetileg is A -nál kisebb vagy esetleg vele egyenlő volt, s ez az, amit bizonyítani akartunk.

Megjegyzés. Ennek a megoldásnak a gondolatmenete változatlanul alkalmazható akkor is, ha nem négy számról és a belőlük képezhető három tényező szorzatok összegéről, hanem a számról és az ezekből képezhető k tényező szorzatok összegéről van szó. Így azt kapjuk, hogy ez az összeg nem lehet nagyobb, mint $\binom{n}{k} A^k$.

Kiemeljük ennek az eredménynek azt a speciális esetét, amikor $k = n - 1$. Ebben az esetben a vizsgált összeg nG^n/H . Így tehát a

$$G^n \leq A^{n-1} H$$

egyenlőtlenséghez jutunk, amely $n - 2$ esetén egyenlőség formájában teljesül, $n = 4$ esetén pedig a megoldásainkban bizonyított egyenlőtlenséggel azonos.

Gondolatmenetünk még a $k = n$ esetben is alkalmazható, amikor csak egyetlen szorzatról van szó, s így az n szám közepeire érvényes $G \leq A$ egyenlőtlenség bizonyításához jutunk.